

ATE DE JONG FILMMAKER TOONT INVLOED ZEEUWS-VLAAMSE JEUGD

Je raakt nooit los van je verleden

Filmmaker Ate de Jong (1953) duikt eindelijk weer eens op in zijn geboortestad Aardenburg. En hoel! Door mee te doen aan het plaatselijke kunstenfestival, dat zaterdag wordt geopend, laat hij zien wie Ate de Jong is: internationaal succesvol filmmaker, maar toch zeker en vooral ook Aardenburger.

Jan van Damme
Aardenburg

Hij is net neergestreken in het Archeologisch Museum aan de Marktstraat in Aardenburg, op een steenworp afstand van het huis in de Weststraat waar hij opgroeide. Een kist met gereedschap onder handbereik. Hamer, tangetjes, kopspijkers, punaises, lintjes, visdraad. Voor even is hij, zoals ze dat in de filmwereld noemen, *production designer*. Hij krijgt al gauw assistentie van Frank van Eenennaam - die woont in de buurt en is de echtgenoot van zijn nicht Esther. Bij binnenkomst zegt hij: „Nonkel Ate.”

„We doen het een beetje casual”, zegt Ate. En dus pendelen we tussen de keuken en de zolder van het museum: dat zijn de ruimtes waar hij zijn spullen kwijt kan. De keukenkamer heeft hij helemaal tot zijn beschikking. In de andere ruimtes benut hij open

Met mijn 17 jaar was ik de jongste ooit die op de Filmacademie werd toegelaten

-Ate de Jong, filmmaker

plekken tussen de Romeinen en - op de eerste verdieping - de panelen die over de bevrijding gaan van Aardenburg, Eede en Sint Kruis in 1944.

Hollywood

Ate de Jong maakte meerdere films in Hollywood, won prijzen, woonde ruim twaalf jaar in Londen, tussendoor twee jaar in West-Duitsland en een half jaar in Zuid-Afrika. Hij was ook actief als filmjournalist voor binnen- en buitenlandse tijdschriften en kranten. In 2002 publiceerde hij

▲ De in Aardenburg geboren filmregisseur Ate de Jong exposeert in het Archeologisch Museum. Hij hangt collages op met krantenknipsels en foto's van zijn films samen met bijbehorende voorwerpen die daar een link mee hebben. Deze hangt hij onder meer tussen de tentoonstelling van de Tweede Wereldoorlog. FOTO BOAZ TIMMERMANS

zijn eerste roman. Onlangs zag zijn thriller *Onder de Rode Loper* het licht.

Voor de expositie in Aardenburg heeft hij voor een driedimensionale aanpak gekozen. Dat wil zeggen: 1. In de keuken van het museum staat een tv die fragmenten toont van zijn films. Uit het begin van zijn carrière zien we *Een vlucht regenwulpen* (1981), Jeroen Krabbé in ge-

▲ Ate de Jong, expo: medaille gewonnen bij de rollenkoers in IJzendijke, derde plaats, 1966 of 1967.

sprek met twee ouderlingen. Zo kwamen ze in zijn jeugd ook bij Ate thuis in Aardenburg. En ze kregen net als in de film een koekje bij de thee. Dat laat hij weten via over de beelden heen gemonteerde tekstfrag-

menten. Er komt een hoofddoek in beeld. 'Gehaakt door mijn gereformeerde tante', laat de filmmaker in een felgele tekst weten. Zo komen er twaalf fragmenten voorbij uit films als *Brandende liefde* (1984), *Highway to hell* (1991), *Drop dead Fred* (1998) en *Love is thicker than water* (2016). Stukje bij beetje wordt duidelijk hoeveel Aardenburgse jeugd er in alle films is verwerkt.

2. Aan de wanden, verspreid door het museum, hangen negen door hemzelf gefabriceerde panelen op A3-formaat. Elk paneel is een collage van krantenartikelen gewijd aan één van zijn films: „Op die manier focus ik op het succes, de

▲ Ate de Jong, expo: paneel met (hangend) de lagere schoolrapporten van zijn broer Ruurd en van hemzelf.

roem die ik heb gekend.” Tussen de krantenfragmenten heeft hij op een notitieblaadje steeds een herinnering aan zijn jeugd toegevoegd. Hij vertelt over het wonder dat hij als Aardenburgse knul werd toegelaten op de Filmacademie in Amsterdam: „Ik had één film gezien in het Ledeltheater in Oostburg en meldde me aan. Anton Koolhaas was destijds de directeur in Amsterdam. Wat ik nu vertel is een apocrief verhaal, maar Koolhaas zou gezegd hebben: die jongen heeft zulke eerlijke blauwe ogen, die moeten we hebben. Met mijn 17 jaar was ik de jongste ooit die werd toegelaten.”

3. Bij elk paneel hangen attributen die naar zijn jeugd verwijzen. Een trompet - hij speelde vanaf zijn vierde piston in de Aardenburgse harmonie. Een medaille die hij won op de rollerbaan in IJzendijke, 1966 of 1967, hangt boven een hele bos filmfestivalkaarten. Er zijn lagere schoolrapporten uit de tweede klas - van hemzelf en van zijn twee jaar oudere broer Ruurd die op 17-jarige leeftijd aan een hartkwaal overleed: „Ruurd was mijn held. Ik vond dat de verkeerde was doodgegaan. Toen hij overleed viel opeens het besef van het leven als een mokerslag over me heen. Dat heeft me de strek uit gedreven.” Zijn uit Friesland afkomstige vader was elektricien, hij kwam het verlies van zijn zoon niet te boven. Ate schrijft op één van de panelen over zijn vader: 'Liep krom als een hoepel, zijn denken verdwaald. Een trotse tv-reparateur veranderde in een gebroken man. Hij eindigde in de sociale werkplaats te Oostburg, draaide lampjes in de kerstboomverlichting.’

Als de medaille van de rollenkoers is opgehangen, zegt hij: „Je bent niet vrij van het verleden. Dat moet ook niet. Je draagt het mee, herkent het, erkent het.”

Het werk van Ate de Jong is te zien tijdens de tweede editie van de Biënnale Kunstenfestival Aardenburg, 29 juni tot 18 augustus. Veertig kunstenaars tonen werk op twaalf locaties: tien in Aardenburg en twee in het Vlaamse Middelburg.